

РЕЦЕНЗИЯ

от д-р Юлиана Младенова Матеева,

заемаща академична длъжност „доцент“,

относно дисертационен труд на тема:

„Причиняване на смърт и телесна повреда при професионална непредпазливост (чл. 123 и 134 НК)“,

разработен от Надя Георгиева Пандилова, редовен докторант по професионално направление 3.6. Право (Наказателно право) към

Катедра „Наказателноправни науки“ на

Университета за национално и световно стопанство

Със заповед № 970/05.04.2021 г. на Зам-ректора по НИД на Университета за национално и световно стопанство съм назначена за член на научно жури във връзка със защитата на Надя Георгиева Пандилова.

Надя Пандилова е родена през 1992 г. Завършва специалност „Право“ в Университета за национално и световно стопанство през 2016 г. Зачислена е като редовен докторант към катедра „Наказателноправни науки“ на същия университет през 2018 г. През март 2021 г., след изпълнение на задачите, заложи в индивидуалния план и преди изтичане на тригодишния срок на обучение, е отчислена с право на защита и насочена към защита пред научно жури.

Трудът е в обем от 185 страници, с класическа структура: увод, три глави, заключение, използвана литература. Библиографската справка обхваща 101 заглавия, от които 64 на български език и 37 – на чужд език. Бележките под линия са 273.

Избраната тема е актуална и сложна, сам по себе си, изборът ѝ заслужава адмирации. Обществено-икономическите промени след монографичното изследване на проф. Лютов по темата, писано в средата на миналия век, налагат актуализиране на доктрината по въпросите в предмета

на дисертационното изследване. Нещо повече, съдебната практика е претърпяла развитие и има необходимост от нейното обобщаване и анализиране. Всичко това, според мен, е постигнато в рамките на дисертацията.

Като сериозен позитив следва да открия изключителната концентрираност на изложението. Някои индиректни повторения, каквито все пак могат да бъдат забелязани, са по-скоро начин за подчертаване на по-важните тези, а не самоцел. Тази стегнатост на труда, сама по себе си, изразява уважение към читателя. Не ми е направило впечатление нито едно ненужно отклонение от темата.

Дисертацията е добре структурирана, наблюдава се известен дисбаланс между главите, с превес на първа глава, но той е напълно обясним и непреодолим, с оглед включеното в отделните глави съдържание. Това, според мен, не представлява недостатък, напротив – би било такъв самоцелното търсене на абсолютен баланс. Отделните параграфи в рамките на трите глави са взаимосвързани и подредени, всяка предходна структурна единица подготвя за възприемането на следващата; преходът е плавен и логичен.

Дисертационният труд заслужава висока обща оценка. Вземайки за основа нивото на защитаваните в последните години научни трудове, справедливостта изисква да отнесе настоящия към максимума на скалата. Докторантът цитира коректно и спазва добрия тон на научната полемика. Написаното показва висока степен на вникване в изследвания въпрос, граматически и правно грамотно. Чете се лесно, стилът е достъпен, без това да се отразява на научното звучене.

Докторантът демонстрира задълбочено познаване на теоретичните постановки. Богат е ползваният научен апарат. Обстойно е изследвана

съдебната практика по темата, в това число и тълкувателната. В същото време, авторовото мнение и лично присъствие е категорично и недвусмислено изразено. Смело се отстояват собствени научни тези. Правилно са формулирани обектът и предметът на изследването, целта и задачите, които докторантът си поставя. Тези задачи са решени в рамките на труда.

Първа глава е посветена на обективните признаци на съставите на престъпленията по чл. 123 и 134 НК. Втора глава проследява особеностите на тяхната субективна страна. Трета глава разглежда теоретичните въпроси на професионалната непредпазливост. Много синтезирано, в заключението са изведени, на първо място, констатациите и изводите, а след това – предложенията *de lege ferenda*.

Някои от по-съществените приноси на дисертационния труд, които обогатяват теорията и ще бъдат полезни за практиката, са:

1. Оспорва се необходимостта в текстовете на чл. 123 и 134 да остане прилагателното „повишена“, доколкото опасността поначало е абстрактна и няма как да бъде степенувана. Убедително се доказва, че това прилагателно трябва да отпадне от законовия текст, без от това той смислово да пострада.
2. Диференцирани са видовете опасна дейност – с оглед използваните средства и с опасно естество поради особености на време, място, обстановка. Изведени са множество примери от съдебната практика, илюстративни за всеки от двата вида. Тази част е с важно практическо значение, особено когато бъдат идентифицирани в бъдеще нови, все още непознати към настоящия момент на практиката, дейности, с оглед необходимостта да се създаде регламент за тях, ако съответната дейност отговаря на единия от двата, очертани от докторанта, критерия.

3. Достигнато е до ценен практически ориентир относно наличието на правно регламентирана дейност – необходимостта да са формулирани правила за безопасност или за самата дейност, или относно субекта.
4. Детайлно е аргументирано отнасянето на технологичните правила към нормативните актове, доколкото тяхното нарушаване често е относимо към разглежданите състави.
5. Обосновава се отпадналата необходимост в чл. 123 и 134 НК да присъства занятието, доколкото се обема от понятието „правно регламентирана дейност“, като се предлага то да отпадне както от ал. 1, така и от ал. 2 на чл. 123 и 134 НК.
6. Напълно основателно се прави извод, че изпълнително деяние на анализираните състави не е незнанието или немарливото изпълнение, а нарушаването на правилата за извършване на съответната дейност, като то е залегнало и в предложението за нова редакция на двата текста.
7. Напълно теоретично издържан е изводът за необходимост от изрично очертаване формата на вината в разглежданите състави.
8. Критично се разглежда употребата на утвърденото в доктрината понятие „професионална непредпазливост“, доколкото нейното приложение надхвърля дейностите по занятие и се прави извод, че тя винаги е квалифицирана и заслужава по-тежък укор, но не винаги е професионална.
9. Оспорва се необходимостта от запазването на обективния критерий „бил длъжен да предвиди“, защото по този начин двукратно се отчита един и същ признак – за съставомерността и за виновността.
10. Направено е обосновано предложение de lege ferenda, в два алтернативни варианта за чл. 123 и 134 НК, при които

изпълнителното деяние на престъплението правилно е свързано със самото нарушаване на правилата за безопасно извършване на правно регламентираната дейност. Който и от двата равностойни варианта да бъде възприет от законодателя, това би допринесло за оптимизиране правната уредба на престъпленията при професионална непредпазливост и би я направило по-удачно нормативно отражение на обективно случващото се.

11. Изведена е легална дефиниция на правно регламентираната дейност, която да бъде добавена към каталога на чл. 93 НК.

И двете предложения *de lege ferenda* са обосновани от предхождащото ги изложение, протичат от него и са негов закономерен завършек.

Авторефератът коректно отразява основните постановки, залегнали в труда. По темата на дисертацията са направени три публикации. Това в голяма степен осигурява публичността на резултатите от научното изследване. Макар зачисляването на докторанта да е станало преди влизане в сила на промените в ЗРАСРБ от 2018 г., следва да отбележа, че, чрез тези публикации, се гарантира съответствие с минималните национални изисквания за придобиване на образователната и научна степен „доктор“, ако такова съответствие би било потребно.

Познавам Надя Пандилова само задочно - единствено от представената разработка, поради което не мога да споделя лични впечатления. Отправените при предварителното обсъждане на труда бележки, бяха добросъвестно съобразени от нея.

Към написаното мога да добавя една препоръка: считам, че е задължително публикуването на дисертацията. Поради всички нейни посочени достойнства, това може да стане без необходимост от допълнителна редакция на текста.

Дисертационният труд не само удовлетворява, но – по моему – надхвърля изискванията на чл. 6, ал. 3 от ЗРАСРБ, съдържа научни и научно-приложни резултати, представляващи оригинален принос в науката, и доказва, че кандидатът притежава задълбочени теоретични знания в областта на наказателното право и способност за разработване на самостоятелни научни изследвания.

Многобройните качества на представения за рецензиране труд заслужават, без съмнение, най-висока оценка. По тази причина, ще гласувам категорично и убедено „положително“ за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по Наказателно право на Надя Георгиева Пандилова, редовен докторант в професионално направление 3.6. Право (Наказателно право) към Катедра „Наказателноправни науки“ на Университета за национално и световно стопанство.

1.05.2021г.

Рецензент:

/доц. д-р Юлиана Матеева/